

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ TƏHSİL NAZİİLİYİ
BAKİ İDARƏETMƏ VƏ TEXNOLOGİYA KOLLECİ

AZƏRBAYCAN TARİXİ FƏNNİNİN İŞ PLANI

(SİLLABUS)

Müəllim: _____ E.İ.Əhmədova

Bakı -2020

SİLLABUS

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

BAKİ İDARƏETMƏ VƏ TEXNOLOGİYA KOLLECİ

(Orta ixtisas təhsili müəssisəsinin adı)

_____AZƏRBAYCAN TARİXİ_____

(Fənnin adı)

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Bakı İdarəetmə və Texnologiya Kollecinin Pedaqoji Şurasının 20 may 2019-cı il tarixli iclasının qərarı ilə təsdiq edilmişdir (Protokol №09)

Əhmədova Ellara İbrahim qızı tərəfindən hazırlanıb

(müəllimin soyadı, adı, atasının adı)

2020-ci il

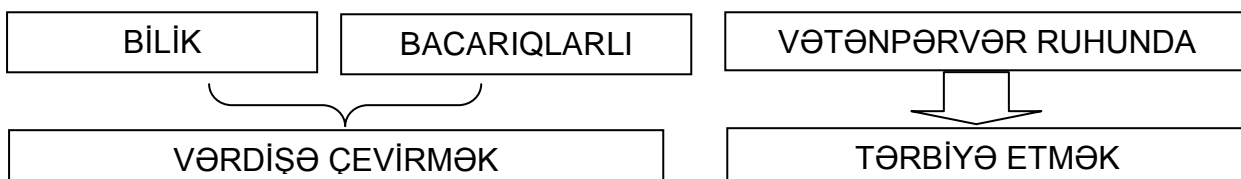
1.MÜƏLLİM HAQQINDA MƏLUMAT

Soyadı: _____ Əhmədova _____
Adı: _____ Ellara _____
Atasının adı: _____ İbrahim _____
Təhsili: _____ Ali _____
Elmi adı: _____ Tarix üzrə fəlsəfə doktoru _____
Vəzifəsi: _____ Müəllim _____
Əlaqə rekvizitləri: _____ 012-432-57-64 _____
Gün ərzində kollecdə olduğu vaxt: _____ 08³⁰- 18⁵⁰ _____
Təltiflər: _____
Xarici dil: _____ rus _____

2.FƏNN HAQQINDA MƏLUMAT

Fənnin kodu: _____ HF – B 01 _____
Fənnin növü: _____ Humanitar _____
Fənnin tədris ili: _____ 2020 _____
Auditoriya: _____ № _____
Fənnin krediti: _____ 6 _____
Fənnin tədris yükü (saat): _____ 90 _____
Fənnin prerekviziti: Fənnin tədrisi üçün öncədən tədrisi zəruri olan fənn _____ yoxdur. _____
Fənnin tədris forması: _____ qarışıq (mühazirə; məşqələ) _____

3.FƏNNİN ƏSAS MƏQSƏDİ

Fənnin tədrisi zəngin və dərin köklərə malikdir. 5000 illik Azərbaycan tarixinin ictimai-siyasi, sosial- iqtisadi və mədəni həyatını gənclərimizə - tələbələrimizə obyektiv və olduğu kimi öyrədilməsini nəzərdə tutur.

Azərbaycan təhsilində Bolonya prosesinin tətbiqi ilə əlaqədar fənnin tədrisində başlıca məqsədi dərsləri müasir tələblər səviyyəsində qurmaq üçün interaktiv metodlardan, innovasiyalardan istifadə edərək mövzunun tələbələr tərəfindən mənimsənilməsinə nail olmaqdan, tələbələrdə Azərbaycanın ərazisi, əhalisi və indiki vəziyyəti haqqında geniş və hərtərəfli təsəvvür yaratmaqdan, onlarda vətənpərvərlik hissini inkişaf etdirmək-dən, eyni zamanda geniş dünyagörüşünü, tarixi hadisələri analitik təhlil etməkdən, siyasi proseslərdən düzgün nəticə çıxarmaq qabiliyyətində formalaşdırmaqdan ibarətdir.

Orta ixtisas təhsilli mütəxəssis hazırlamaq üçün tələbələrə doğma Vətən tarixinin (Azərbaycan tarixi) öyrənilməsi bütün tarixi məqamlarda, xüsusilə ölkəmizin indiki müstəqillik dövründə olduqca vacibdir. Bunun üçün də tələbələrə Azərbaycan ərazisində qədim dövrlərdən bu günə qədər mövcud olmuş tayfalar, tayfa birlikləri və dövlətlər haqqında məlumat vermək zəruridir. Arxeoloji qazıntılar və elmi tədqiqatlar nəticəsində Azərbaycan ərazisinin dünyanın qədim insan məskənlərindən biri olması artıq dəfələrlə sübut edilmişdir. Ən qədim daş dövründən bu-rada insanların yaşadığını göstərən Azıx mağarasından tapılmış maddi mədəniyyət nümunələri buna sübutdur. Fənnin tədrisi gedişində tarixin sonrakı dövrlərində Aratta, Tu-rikki, Kuti (Kutium), Lullubi (Lullubum) kimi dövlət qurumları Manna, Midiya, Kimmer-iskit-sak padşahlığı, Atropatena, Albaniya, Qaraqoyunlu, Ağqo-yunlu, Səfəvilər və s. kimi dövlətlər və imperatorluqlar haqqında tələbələrə geniş məlumat verilir, tariximizin qaranlıq səhifələri işıqlandırılır.

Bu gün Azərbaycan tarixinin ən şərəfli dövrünü yaşadığımız bir vaxtda xalqımızın, xüsusilə gənc nəslin tarixi yaddaşının möhkəmlənməsində, onun vətənpərvərlik və azərbaycançılıq ruhunda tərbiyə edilməsində «Azərbaycan tarixi»nin öyrənilməsi misilsiz əhəmiyyətə malikdir. Xalqımızın Ümümmilli lideri Heydər Əliyev müxtəlif rəsmi və qeyri-rəsmi dövlət tədbirlərində, alimlərlə, xüsusilə tarixçi alimlərlə görüşlərində «Azərbaycan tarixi» nin yeni milli təfəkkür baxımından obyektiv və hərtərəfli öyrənilməsini, tarixi həqiqətlərin aşılmasını mühüm vəzifə kimi qarşıya qoy-muşdur. Belə ki, uzun müddət mənəvi təhqirlərə, fiziki təzyiqlərə məruz qalmış Azərbaycan xalqı 70 illik totalitar sovet rejimi şəraitində öz soy-kökündən, ənənəvi tarixi əlaqələrindən ayrı salınmağa yönəldilmiş bədnam, zərərli konsepsiyalardan uzaqlaşmalı, keçmişimiz və bu günümüz elmi şəkildə öyrənilməlidir.

4.FƏNNİN TƏDRİSİ NƏTİCƏSİNDƏ ƏLDƏ OLUNAN KOMPETENSİYALAR

Kompetensiya - fənnin mənimsənilməsinə nəticədə əldə olunan bilik, bacarıq və vərdişlərin praktiki tətbiqidir. Ümumi kompetensiyalar bilik üzərində əsaslanmış müasir cəmiyyətdə peşəkar və şəxsi sahədə özünü uğurla reallaşdırmaq üçün lazım olan şəxsi, metodiki və sosial kom-petensiyalardır. Fənn kompetensiyaları fənn bacarıqlarının mənimsə-nilməsini təmin edən nəzəri, praktiki və ya eksperi-mental biliklər və ba-carıqlar deməkdir.

«Azərbaycan tarixi» fənninin tədrisi prosesində tələbələr aşağıdakı bilik, bacarıq və vərdişləri əldə edir:

•Azərbaycan tarixinin xronoloji ardıcılıqla sistemləşdirilərək ölkəmizin ərazisində tarixən mövcud olmuş müstəqil dövlətlərin torpaqlarının müxtəlif böyük imperatorluq və işğalçı dövlətlər tərəfindən zəbt edilməsi, əsarət, yaxud asılılıq dövrünün əzab, əziyyət və məşəqqətlərini, ermənilərin xalqımıza qarşı mütəmadi olaraq törətdikləri qanlı- qadalı soyqırımları haqqında məlumatların tələbələrə çatdırılması yolu ilə onlarda biliklər əldə edilməsinə nail olmaq.

•Tələbələrdə Azərbaycan ərazisində əsrlər boyu baş verən etnik və demoqrafik proseslər, ictimai və siyasi dəyişikliklər haqqında təsəvvür yaratmaq. * Tariximizin tədrisi gedişində tələbələrin mənəvi-əxlaqi tərbiyəsi ilə əlaqədar işlərlə də məşğul olmaq və onların müstəqil Azərbaycan res-publikasının hüquqi demokratik və dünyəvi dövlət kimi formalaşmasında fəal iştirak etməsinə çalışmaq. * Mənbələrlə işləmək bacarığı aşılamaq; * Öyrəniləcək mövzuya marağı artırmaq; *Müasir informasiya vasitələrindən istifadə etməklə; * Mövzu ilə bağlı qoyulmuş problemlərin həllinə dair tələ-bələrdə öz fikirlərini yazılı şəkildə ifadə etmək bacarığı aşılamaq. tələ-bələrdə bacarığın test,kompüter, referat, müstəqil iş formasını inkişaf etdirmək.

Tədris prosesi zamanı aşağıdakı tədris metodlarından istifadə edilir:

- dialoq forması (nəzəri izahatlar və praktik nümunələrlə);
- müzakirə forması (fərdi çıxışlarla bağlı disputların aparılması, məruzələrin, esselərin və referatların müzakirəsi);
- tələbələrin müstəqil işi (tövsiyə olunan ədəbiyyatın tədqiqi, referat yazmaq, seminar məşğələlərinə məruzələr hazırlamaq).

Bunlardan əlavə kursun tam və hərtərəfli öyrənilib mənimsənilməsi üçün fənnin tədrisi zamanı kredit sistemi əsasında müasir təlim metodları olan interaktiv, kommunikativ, kooperativ, ənənəvi və müəllim tərəfindən əlavə olaraq şərh; tənqid; müqayisə; analiz; ümümləşdirmə; empirik yanaşma; prezentasiyaların təşkili metodlardan da istifadə edilir.

5.FƏNNİN XARAKTERİSTİKASI
FƏNNİN ÖYRƏNİLMƏSİNİN TƏQVİM PLANI

№	Mövzunun adı	Ayrılan saatlar		Tədrisin forması
		BÖLMƏ	BÖLMƏ	
I	QƏDİM DÖVR	BÖLMƏ	BÖLMƏ	Qarışıq
1	Azərbaycanda ibtidai icma cəmiyyəti	2	2	
2	Azərbaycan ərazisində quldarlıq quruluşu. Dövlət qurumları və qədim dövlətlər	2	2	“ _____ ”
II	ORTA ƏSRLƏR DÖVRÜ	BÖLMƏ	BÖLMƏ	
3	Erkən feodalizm. Azərbaycan Sasani imperiyası dövründə. Girdiman kinyazlığı (III- VII əsrlər)	2	2	“ _____ ”
4	Azərbaycan Ərəb Xilafətinin tərkibində (VII-IX əsrlər). Azərbaycan xalqının təşəkkülü	2	2	“ _____ ”
5	Dövlətçiliyinin bərpası. Azərbaycan IX - XII əsrlərdə.	2	2	“ _____ ”
6	Monqolların Azərbaycana yürüşü. Azərbaycan Hülakülər (Elxanilər) dövründə (XIII-XIV əsrlər)	2	2	“ _____ ”
7	XV əsr Azərbaycan feodal dövlətləri	2	2	“ _____ ”
8	Azərbaycan Səfəvi dövlətinin yaranması və fəaliyyəti (XVI-XVII əsrlər)	2	2	“ _____ ”
9	Azərbaycan Səfəvi dövlətinin süqutu. Nadir şahın dövrü (XVIII əsrin I yarısı)	2	2	“ _____ ”
10	Azərbaycan xanlıqları (XVIII əsrin II yarısı)	2	2	“ _____ ”
11	Azərbaycanın Rusiya - İran (Qacarlar) arasında bölüş-dürülməsi (1801-1828)	2	2	“ _____ ”
12	Azərbaycan XIX əsrin 30 - 50-ci illərində. Müstəmləkəçilik siyasəti	2	2	“ _____ ”
III	YENİ DÖVR	BÖLMƏ	BÖLMƏ	
13	Azərbaycan XIX əsrin 60-90-cı illərində. Kapitalizmin formalaşması. Millətin təşəkkülü	2	2	“ _____ ”
14	Şimali Azərbaycan XX əsrin əvvəllərində (1901-1917).	2	2	“ _____ ”
15	Şimali Azərbaycan istiqlal ərəfəsində. Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti	2	2	“ _____ ”
16	Cənubi Azərbaycan XX əsrin əvvəlləri. Milli-azadlıq hərəkatları (1901-1920)	2	2	“ _____ ”
17	Şimali Azərbaycan Sovet rejimi şəraitində (XX əsrin 20-30-cu illərində)	2	2	“ _____ ”
18	Azərbaycan İkinci Dünya müharibəsi dövründə	2	2	“ _____ ”
IV	İKİNCİ DÜNYA MÜHARİBƏSİNDƏN SONRAKI DÖVR (1945-1991)	BÖLMƏ	BÖLMƏ	
19	Azərbaycan SSR 40-cı illərin II yarısı – 90-cı illər	2	2	“ _____ ”
V	MÜASİR DÖVR (1991-2020)	BÖLMƏ	BÖLMƏ	
20	Cənubi Azərbaycan 40-cı illərin II yarısı – 90 –cı illər	2	2	“ _____ ”
21	Müstəqil Azərbaycan dövlətçiliyinin bərpası,möhkəmlənməsi və inkişafı.	2	2	“ _____ ”
22	Birinci Qarabağ müharibəsi	2	2	“ _____ ”
23	Müstəqil Azərbaycan III minillikdə. Dağlıq Qarabəğ münaqişəsi müasir mərhələdə	1	1	“ _____ ”
	Cəmi	45	45	
	Yekun	90		

6.FƏNN ÜZRƏ SƏRBƏST İŞLƏRİN MÖVZULARI

Fənn üzrə semestr ərzində 1 sərbəst iş tapşırığı verilir. Tapşırığın yerinə yetirilməsi 10 balla qiymətləndirilir.

Sərbəst işlərin mövzuları və təhvil verilmə tarixi:

No	Mövzuların adı	Qeyd
1	Azərbaycanda ibtidai icma cəmiyyəti	
2	Azərbaycan ərazisində quldarlıq quruluşu.	
3	Azərbaycan Sasani imperiyası dövründə.	
4	Manna dövləti.	
5	Girdiman kinyazlığı (III- VII əsrlər)	
6	Monqolların Azərbaycana yürüşü.	
7	Azərbaycan Hülakülər (Elxanilər) dövründə (XIII-XIV əsrlər)	
8	Azərbaycan Səfəvi dövlətinin yaranması və fəaliyyəti (XVI-XVII əsrlər)	
9	Azərbaycan Səfəvi dövlətinin süqutu.	
10	Nadir şahın dövrü (XVIII əsrin I yarısı)	
11	Azərbaycan xanlıqları.	
12	Qarabağ xanlığı.	
13	Şəki xanlığı.	
14	Təbriz xanlığı.	
15	Azərbaycanın Rusiya - İran (Qacarlar) arasında bölüş-dürülməsi (1801-1828)	
16	Azərbaycan XIX əsrin 30 - 50-ci illərində.	
17	Azərbaycan Ərəb Xilafətinin tərkibində (VII-IX əsrlər).	
18	Azərbaycan XIX əsrin 60-90-cı illərində.	
19	Şimali Azərbaycan istiqlal ərəfəsində.	
20	Albaniya dövləti.	
21	Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti	
22	Cənubi Azərbaycan XX əsrin əvvəlləri. Milli-azadlıq hərəkatları (1901-1920)	
23	Azərbaycan İkinci Dünya müharibəsi dövründə	
24	Müstəqil Azərbaycan dövlətçiliyinin bərpası, möhkəmlən-məsi və inkişafı.	
25	Birinci Qarabağ müharibəsi	

Sərbəst iş yazılı formada, word faylı formasında, həcmi 5-8 səhifə (şrift 12) olmalıdır. Hər bir sərbəst iş tələbənin fərdi fikirlərinin məcmusu olduğuna görə **plaqiat** yol verilməzdir.

7.TƏLƏBƏNİN NƏLİYYƏTLƏRİNİN CARİ VƏ ARALIQ QİYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

Fənn üzrə krediti toplamaq üçün lazımı balın toplanması aşağıdakı kimi olacaq:

- 50 bal- imtahana qədərki bal;
- 10 bal - dərslərə davamiyyətə görə(fənn üzrə ayrılmış auditoriya saatlarının 25 faizindən çoxunda iştirak etməyən tələbə həmin fən-dən imtahana buraxılmır);
- 10 bal - tələbənin sərbəst işinə görə;
- 30 bal - laboratoriya dərslərinin nəticələrinə görə (fənn üzrəkurs işi və məşğələ dərsi nəzərdə tutulmadığı halda).

8.TƏHSİLALMA PROSESİNƏ NƏZARƏT VƏ TƏLƏBƏLƏRİN BİLİYİNİN YEKUN QİYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

Tələbənin biliyinin yekun qiymətləndirilməsi imtahan zamanı 50 bal və imta-hana qədər 50 bal toplanan ballar cəmi 100 bala bərabərdir.Yekun bal aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

- A - "Əla"-91-100
- B - "Çox yaxşı" -81-90
- C - "Yaxşı"-71-80
- D - "Kafi" -61-70
- E - "Qənaətbəxş"-51-60
- F - "Qeyri-kafi"- 51 baldan aşağı

Yekun qiymətləndirmə 51 bal və ondan yuxarı bal toplayn tələbə fənn üzrə müəyyən olunmuş krediti qazanır və müvəffəqiyyət qazanan tələbə, 51 baldan aşağı bal toplayan tələbə isəhəmin fəndən krediti qazanmır və akademik borcu olan tələbə adlanır.

9.İSTİFADƏ OLUNAN ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan tarixi / Ən qədim zamanlardan XX əsrədək, I cild. Bakı,1994.
  2. Azərbaycan tarixi, 7 cildə. Bakı,1998-2003.
  3. Azərbaycan tarixi üzrə qaynaqlar. Bakı,1989.
  4. Mahmudov Y. Azərbaycan tarixində H.Əliyev şəxsiyyəti. Bakı,2002.
  5. Vəkilov R. Azərbaycan Respublikasının tarixi. Bakı,1998.
  6. Əhmədova E.Azərbaycan tarixinin təhlili ((ən qədim dövrlərdən XIX əsrədək) (sxemli)). Bakı, 2014.
  7. Əhmədova E.Azərbaycan tarixi (XIX əsrin birinci qərinəsindən – XX əsrin əvvəllərində) sxemli təhlil. Bakı, 2014.
  8. Əhmədova E.Azərbaycan tarixinin təhlili ((ən yeni dövr) (sxemli)). Bakı, 2015.
- Fənnin bütün mövzuları üzrə müəhazirə mətnləri elektron formada kollecın saytında yerləşdirilib.

10.TƏLƏBƏNİN NİZAM - İNTİZAMINA QOYULAN TƏLƏBLƏR

- Pedaqoji işçilərin şərəf və ləyaqətinə hörmətlə yanaşmaq;
- Təhsil müəssisəsinin nizamnaməsinə uyğun olaraq,ictimai asayiş və daxili intizam,davranış qaydalarının tələblərinə riayət etmək;
- Auditoriya daxili təlim məşğələlərində iştirak etmək,müvafiq tədris plan-larında və kursların işçi proqramlarında nəzərdə tutulmuş bütün növ tapşırıqları müəyyən edilmiş dövrlərdə yerinə yetirmək;
- Kollecın otaqlarına,tədris-laboratoriya avadanlığına, cihazlara,dərs vəsaitlərinə,kitablarına və digər əmlakına qayğı və səliqə ilə yanaşmaq, onların korlanmasına, zədələnməsinə və itməsinə yol verməmək,otaq-larında onların təmizliyə və səliqəyə riayət etmək.